

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

I overensstemmelse med nærhedsprincippet fastlægges politikken for videregående uddannelser i de enkelte EU-medlemsstater. EU udfylder derfor primært en støttende og koordinerende rolle. De vigtigste mål for Unionens indsats inden for videregående uddannelse er at fremme studerendes og personales mobilitet, fremme gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder og fremme samarbejdet mellem videregående uddannelsesinstitutioner

RETSGRUNDLAG

Uddannelse — og i denne sammenhæng også videregående uddannelse — blev formelt anerkendt som et område under EU's kompetence i Maastrichttraktaten fra 1992. Lissabontraktaten om ændring af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) ændrede ikke bestemmelserne om EU's rolle på uddannelsesområdet. I henhold til afsnit XII, artikel 165 i TEUF skal Unionen bidrage "til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed". I artikel 165, stk. 2, i TEUF hedder det, at målet med EU's indsats er at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, at begunstige studerendes og læreres mobilitet, bl.a. ved at fremme den akademiske anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder, at fremme samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne, at fremme udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer, og at tilskynde til udvikling af fjernundervisning.

Dertil kommer, at Lissabontraktaten indeholder en bestemmelse, der kan beskrives som en horisontal »social klausul«. I artikel 9 i TEUF hedder det: »Ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter tager Unionen hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse samt et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed.«

Af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der har samme juridiske værdi som traktaterne (artikel 6 i TEU), fremgår det desuden: »Enhver har ret til uddannelse« (artikel 14).

MÅL

A. Europa 2020 og uddannelse og erhvervsuddannelse 2020

[Europa 2020-strategien](#) har øget den europæiske politiske interesse for videregående uddannelser ([COM\(2010\)2020](#)). Den fokuserer på »intelligent«, »bæredygtig« og »inkludativ« vækst, og målene for Europa 2020 vil efter planerne blive realiseret gennem mere effektive investeringer i uddannelse, forskning og innovation. [Strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet](#) blev vedtaget af Rådet i maj 2009^[1]. Den fastsatte flere, der skulle nås senest i 2020, bl.a.:

- Andelen af 30-34-årige med en gennemført videregående uddannelse bør være på mindst 40 %
- Mindst 20 % af alle, der har afsluttet en videregående uddannelse, og 6 % af de 18-34-årige med en indledende erhvervsuddannelse bør have tilbragt en periode i udlandet i forbindelse med deres studier eller erhvervsuddannelse
- Mindst 82 % af alle 20-34-årige, der har gennemført en gymnasial eller videregående uddannelse, og som har forladt uddannelsessystemet for 1-3 år siden, bør være i beskæftigelse.

B. Bologna-processen:

Ud over medlemsstaternes egne politiske initiativer støtter EU aktivt prioriteterne i Bologna-processen, som siden sin fremkomst i 1999 har arbejdet i retning af mere sammenlignelige, kompatible og sammenhængende systemer for videregående uddannelse i Europa, hvilket har kulmineret i oprettelsen af det europæiske område for videregående uddannelse (EHEA) med Budapest-Wien-erklæringen fra ministerkonferencen i marts 2010.

C. Den fornyede EU-dagsorden for videregående uddannelse

I 2017 offentliggjorde Kommissionen »Den fornyede EU-dagsorden for videregående uddannelse« ([COM\(2017\)0247](#)). Den fokuserer på fire prioriterede områder:

- at tilpasse færdigheder inden for videregående uddannelse med arbejdsmarkedets behov
- at gøre de videregående uddannelser lettilgængelige og mere inklusive og øge deres forbindelser med samfundet
- at styrke innovationskapaciteten i de videregående uddannelser
- at øge de højere uddannelsers effektivitet og virkning.

D. Det europæiske uddannelsesområde

I maj 2018 offentliggjorde Europa-Kommissionen efter topmødet i Göteborg en meddelelse med titlen »Opbygning af et stærkere Europa gennem en stærkere ungdoms-, uddannelses- og kulturpolitik« ([COM\(2018\)0268](#)). I dette

[1]EUT C 119 af 28.5.2009, s. 2.

dokument beskrives Kommissionens vision for opbygningen af et europæisk uddannelsesområde, herunder:

- Et styrket program Erasmus +
- Etablering af mindst 20 europæiske universiteter inden 2024. Dette bør bidrage til at skabe europæiske grader, som vil blive anerkendt i hele Europa.
- Oprettelse af et europæisk studenterkort for at lette mobiliteten
- Et forslag til Rådets henstilling om fremme af automatisk gensidig anerkendelse af eksamensbeviser fra videregående uddannelser og gymnasiale eksamensbeviser samt resultater af læringsophold i udlandet (COM(2018)0270).

RESULTATER

A. Erasmus+

Hovedformålet med [Erasmus+](#), der blev vedtaget i december 2013^[2], er at investere i Europas uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdom og sport ved hjælp af et fælles integreret program. Erasmus+ kombinerer tidligere særskilte og tværgående politikker under programmet for livslang læring (programmet for livslang læring 2007-2013) på området for videregående uddannelse (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, bilaterale programmer med andre lande eller verdensdele), skoleuddannelse (Comenius), erhvervsuddannelse (Leonardo da Vinci), voksenuddannelse (Grundtvig), ungdom (Aktive Unge) samt europæiske integrationsstudier (Jean Monnet). Desuden er idræt medtaget for første gang. Erasmus+ har et budget på 14 mia. EUR, og samarbejde er muligt både mellem medlemsstater og mellem medlemsstater og tredjelande. Erasmus+ har til formål at omstrukturere og effektivisere aktiviteten omkring tre hovedforanstaltninger på tværs af de udvalgte sektorer:

- den enkeltes læringsmobilitet
- samarbejde for innovation og udveksling af god praksis
- støtte til politisk reform.

Inden for Erasmus+'s overordnede struktur indtager videregående uddannelse en central rolle. Mindst 33,3 % af det samlede budget er øremærket til videregående uddannelser. Det forventes, at to millioner studerende vil deltage i mobilitetsprogrammer i perioden fra 2014 til 2020. Erasmus+ støtter ikke blot mobilitet for studerende og personale ved videregående uddannelser, men finansierer også Erasmus Mundus Joint Master Degrees og Erasmus+ Master Loans. Siden 2018 har det også støttet projektet om Europauniversiteter: efter den første indkaldelse blev der udvalgt 17 Europauniversiteter med deltagelse af 114 højere uddannelsesinstitutioner fra 24 medlemsstater.

Kommissionens forslag til et efterfølgende program (2021-2027) blev offentliggjort i maj 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). Programmets overordnede struktur, herunder de tre »nøgleaktioner«, der allerede er etableret under Erasmus+, er ikke ændret.

[2]EUT L 347 af 20.12.2013, s. 50.

Kommissionen foreslog imidlertid en fordobling af budgettet til 30 mia. EUR sammenlignet med programmeringsperioden 2014-2020.

B. Marie Skłodowska-Curie-aktioner (MSCA)

MSCA-ordningen, der indgår i Horisont 2020, EU's rammeprogram for forskning og innovation, støtter forskningsuddannelse og karriereudvikling med fokus på innovationsfærdigheder. Programmet finansierer mobilitet på verdensplan og på tværs af sektorer, der foretager banebrydende forskning på forskellige områder. Hvad angår videregående uddannelse fremmer MSCA gennem tilskud mobilitet på tværs af landegrænser, sektorer og fag. MSCA er blevet det vigtigste EU-program for ph.d.-uddannelse med støtte til 25 000 ph.d.'ere. Ud over at fremme mobiliteten mellem landene søger programmet at nedbryde de faktiske og opfattede barrierer mellem den akademiske verden og andre sektorer, især erhvervslivet. Det finansierer også [den europæiske forskernet](#), der er en række offentlige arrangementer med forskere, der finder sted hvert år i hele Europa den fjerde fredag i september. MSCA bør ikke ændre sig væsentligt i det nye EU-rammeprogram for forskning og innovation 2021-2027 («Horisont Europa»).

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Parlamentet har takket være sin voksende politiske betydning i de seneste årtier formået at udøve stigende indflydelse på udformningen af politikken for videregående uddannelser i Europa.

A. Mobilitet

Parlamentet har med succes arbejdet for en forhøjelse af det budget, der er til rådighed for eksisterende programmer inden for videregående uddannelse, herunder Erasmus +. Den 12. september 2017 vedtog Parlamentet en beslutning om Erasmus +^[3], som analyserer de første år af programmets gennemførelse, og understreger dets resultater og foreslår ændringer til forbedring af det flerårige rammeprograms anden del. Med henblik på den næste generation af programmet Erasmus+ foreslog Parlamentet en tredobling af budgettet til 41 mia. EUR, hvilket vil muliggøre deltagelse af flere studerende og større inklusivitet. Parlamentet understregede også behovet for et bedre samarbejde med andre europæiske støtteprogrammer og samfinansiering af foranstaltninger, der i øjeblikket ikke finansieres af Erasmus +^[4]. Den endelige tekst til den nye forordning om Erasmus skal forhandles og aftales med Rådet i begyndelsen af den 9. valgperiode. I tilfælde af brexit uden en aftale har Parlamentet også spillet en central rolle med hensyn til at sikre rettigheder og statuten for de unge, som i øjeblikket deltager i et udvekslingsprogram for Erasmus+^[5].

B. Tilknytning til beskæftigelse

Igennem årene har Parlamentet altid været interesseret i videregående uddannelse og forbindelsen til beskæftigelse. I 2012 vedtog Parlamentet en beslutning om

[3]EUT C 252 af 18.7.2018, s. 31.

[4]Vedtagne tekster, [P8_TA\(2019\)0324](#).

[5]Vedtagne tekster, [P8_TA\(2019\)0167](#). Videreførelse af igangværende læringsmobilitetsaktiviteter inden for programmet Erasmus+ i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af EU.

moderniseringen af Europas videregående uddannelser^[6], hvori der endnu en gang blev opfordret til, at de videregående uddannelsesinstitutioner indarbejder livslang læring i deres læseplaner og tilpasser sig de nye udfordringer ved at skabe nye studieretninger, der afspejler arbejdsmarkedets behov. Efter Kommissionens meddelelse af 30. maj 2017 om en ny EU-dagsorden for videregående uddannelse ([COM\(2017\)0247](#)) vedtog Europa-Parlamentet den 12. juni 2018 en beslutning om modernisering af uddannelsen i EU^[7]. Med hensyn til videregående uddannelse opfordrer denne beslutning til, at der oprettes et europæisk uddannelsesområde, og den opfordrer medlemsstaterne til at investere mere i videregående uddannelse og fremme samarbejdet mellem videregående uddannelse, arbejdslivet, erhvervslivet, forskersamfundene og samfundet som helhed.

C. Bologna-processen:

Parlamentet har udvist en langvarig interesse for konsolidering og udvikling af Bologna-processen. I 2012 vedtog det en beslutning^[8], hvori det understregede betydningen af Bolognareformerne for skabelsen af det europæiske område for videregående uddannelse (EHEA) og for målene i Europa 2020-strategien.

I en beslutning af 28. april 2015^[9] gav Europa-Parlamentet udtryk for, at det mente, at Bologna-reformerne havde bidraget til at forbedre kvaliteten af uddannelsessystemerne og tiltrækningskraften ved europæiske videregående uddannelser. Bologna-processen havde også gjort de videregående uddannelsesstrukturer mere sammenlignelige og indført kvalitetssikringsordninger med hensyn til anerkendelse af diplomer.

I 2018 vedtog Parlamentet en beslutning om implementeringen af Bologna-processen^[10]. Den anmodede om, at den næste EHEA-ministerkonference i Paris i 2018 skulle give en kritisk vurdering af processen. I beslutningen understreges behovet for at forbedre den sociale dimension af uddannelse med konkrete muligheder for at få adgang til videregående uddannelser for studerende med handicap og fra dårligt stillede miljøer. Det har slået til lyd for tilgængelige og retfærdige ordninger for tildeling af mobilitetstilskud og -stipendier. Det opfordrede også EU og medlemsstaterne til at øge deres uddannelsesbudgetter for at sikre, at de offentlige videregående uddannelser er gratis og tilgængelige for alle.

Pierre Hériard
01/2020

[6]EUT C 258 af 7.9.2013, s. 55.

[7]Vedtagne tekster, [P8_TA\(2018\)0247](#).

[8]EUT C 251 E af 31.8.2013, s. 24.

[9]EUT C 346 af 21.9.2016, s. 2.

[10]Vedtagne tekster, [P8_TA\(2018\)0190](#).

